Fire veje til en joke

Elevark i tre spor til 4.–7. klasse. Latterhåndbogens anden del: fire veje til en drejning, der ikke bygger på tre-reglen. Joken har stadig setup, drejning og stop, og «Se her» står altid udfyldt i den samme ramme, som eleven skriver i.

1 Læg klar

Print ét spor til hver elev. Sporene har samme titler, så klassen kan arbejde med det samme ark på tre niveauer, og eleven må skifte spor. Hæng plakaten op.

2 Vis ét træk

Skriv ordet «mus» på tavlen. Spørg: Hvad kan det betyde? Fortæl så joken om katten, der sidder ved computeren og prøver at fange musen.

Spørg: Hvilken betydning brugte setup, og hvilken brugte drejningen?

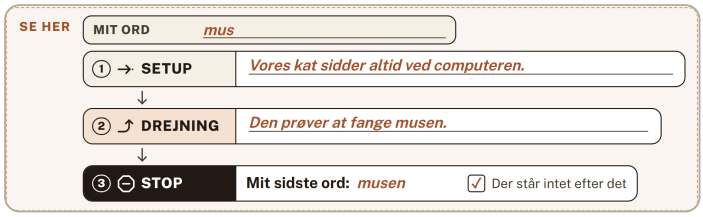

3 Lad dem prøve

Hver vej har sin egen ramme: en gaffel, to ordkort med en bro, en trappe op og et opskriftskort. Eksemplet står over den tomme ramme.

Resten af siden er plads til idéer og kladde.

Arkene

Ark	Vej	Eleven
1 · To betydninger	To betydninger	Finder to betydninger af et ord og bygger et ordspil i klodserne
2 · Gåder	To betydninger	Forbinder gåder og svar og laver sin egen gåde
3 · Ordkort	Ordkort	Skriver tanker ved to ord, finder en bro og bygger joken over den
4 · Hvad nu hvis?	Hvad nu hvis?	Sætter trin i rækkefølge og bygger sin egen trappe
5 · Parodi	Parodi	Genkender tekstformer og skriver en opskrift på noget, der ikke er mad

De tre spor. ● fx 4. klasse · ●● fx 5.–6. klasse · ●●● fx 6.–7. klasse. Spor ● har startord og idéer, ●● har idéer, og ●●● har tomme rammer og en sjette side, «Tænk efter». Klassetrinnene er et forslag. Arkene kan bruges alene, men passer bedst efter «Latterhåndbogen på papir».

De fire veje

1 · To betydninger

Et ord kan betyde to ting. Setup bruger den ene, drejningen den anden.

Børn forstår og elsker ordspil og gåder især omkring 10–11 år. Gåden er den samme joke som spørgsmål og svar.

2 · Ordkort

Skriv to ord og alt, hvad de får dig til at tænke på. Joken ligger på broen mellem dem.

Comedyskribenter skriver lister over det, et ord får dem til at tænke på. Joken gemmer sig længere nede på listen.

3 · Hvad nu hvis?

Tag en skør idé for givet. Følg den et trin ad gangen. Det sidste trin er joken.

En skør idé, fulgt helt logisk. Forskellen fra en overdrivelse er, at hvert trin følger af det før.

4 · Parodi

Lån formen fra en tekst, alle kender, og fyld den med noget, der ikke passer.

Formen skal ligne den rigtige så meget som muligt. Det kobler direkte til arbejdet med genrer i dansk.

Faglig støtte

Støtte. Begynd med gåderne (ark 2): spørgsmålet giver formen. Spor ● har den første betydning trykt og idéer i rammerne. Eleven kan fortælle joken, mens en voksen skriver.

Udfordring. Brug to veje i samme joke, fx en parodi, hvor det sidste trin er et ordspil.

Til samtalen. Hvilket ord har to betydninger? Hvor er broen? Følger trinnet af det før? Hvad ved man om formen, før man har læst teksten?

Tegn på læring

Sprog. Eleven kan forklare, at et ord kan betyde to ting, og vise, hvor joken skifter betydning.

Konstruktion. Eleven vælger en vej med vilje, og joken har stadig setup, drejning og stop.

Genre. Eleven kan genkende en tekstform på ordene og bruge formen i en parodi.

Tryg humor: grin med, ikke af

Joken handler om en situation, en ting eller én selv, aldrig om en, der er i rummet. Ordspil og gåder rammer ingen og er gode at starte med. Hvor sjov joken er, vurderes ikke.

Fælles Mål for dansk (bindende)

Efter 4. klassetrin

- **Fremstilling:** «Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer.»
- **Fremstilling, opmærksomhedspunkt:** «Eleven kan formulere en sammenhængende tekst med en tydelig tekststruktur, fx en beretning eller en beskrivelse af et velkendt fænomen.»
- **Kommunikation:** «Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer.»

Efter 6. klassetrin

- **Fremstilling:** «Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer.»
- **Kommunikation:** «Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer.»

Efter 9. klassetrin (7. klasse er på vej)

- **Fremstilling:** «Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.»

Citeret fra bekendtgørelse nr. 1715 af 30. december 2024 om Fælles Mål, bilag 1 (dansk). Læs den på retsinformation.dk.